

19. ELOKUUTA 2024

**Vuoden 2025 talousarvion ja suunnitelman
2026-2027 laadintaohjeet**

IITIN KUNTA
KUNNANHALLITUS
19.8.2024 § 182

Sisällys

Aikataulu	2
Yleistä	3
Tilinpäätösennuste 2024.....	4
Kuntatalouden kehitys	5
Väestöennuste	6
Työllisyyden kehitys	6
Strategia ja toiminnalliset tavoitteet	7
Arvio talouskehitykseen vaikuttavista tekijöistä.....	8
Verotulot	8
Valtionosuudet.....	9
Muut tuotot	9
Ohjeet talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluun	9
Tulot	9
Henkilöstökustannukset	9
Henkilöstösuunnittelu.....	10
Kustannustaso.....	10
Investoinnit	10
Tietojen syöttäminen taloussuunnitteluohjelmaan	11
Raami	12

Aikataulu

19.8.2024	Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet ja toimialat aloittavat taloussuunnittelun laadintaohjeiden mukaisesti
12.-13.9.2024	Valtuustoseminaari
18.9.2024	Tekniset palvelut antavat arvion sisäisistä vuokrista vuodelle 2025
18.9.2024	Hallintopalvelut tuottavat ruoka- siivous ja ICT-palveluista arviot sisäisistä vuokrista ja laskutuksesta
16.10.2024 mnessä	Valiokuntien kokoukset talousarvioesityksen sisällöstä
4.10.2024	Toimialueiden talousarvioesitysten tekstit toimitettu hallintopalveluille, luvut syötetty Accuna-ohjelmaan
28.10.2024	Kunnanjohtaja julkaisee talousarvioesityksensä
28.10.2024	Kunnanhallitus aloittaa talousarvion käsittelyn *
4.11.2024	Kunnanhallitus käsittelee talousarviota ja tekee kunnanvaltuustolle esityksen vuoden 2025 veroprosenteista*
12.11.2024	Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2025 veroprosenteista*
10.12.2024	Kunnanvaltuusto päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
12/2024-1/2025	Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion täytäntöönpano-ohjeen
31.1.2025	Toimialojen käyttösuunnitelmat vahvistettu

*) Talousarvion käsittelyä kunnanhallituksessa jatketaan tarvittaessa seuraavissa kokouksissa ja/tai pidetään ylimääräisiä kokouksia.

Kunnanjohtajalla ja hallinto- ja talousjohtajalla on oikeus tarkentaa ja muuttaa valmisteluaikataulua tarvittaessa.

Yleistä

Kuntalain (410/2015) 110 §:ssä säädetään kunnan talousarviosta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Vuoden 2023 tilinpäätös oli ylijäämäinen 950 tuhatta euroa. Tilinpäätöksen jälkeen kunnan taseeseen jää ylijäämää 8,17 miljoonaa euroa.

Hyvään tulokseen vaikuttivat olennaisimmin toimintatuottojen ylittyminen 16 prosentilla eli 1,1 miljoonalla eurolla sekä valtionosuuksien ylittyminen 0,1 miljoonalla eurolla. Toimintakulut ylittivät talousarvion 4 prosenttia, eli 845 tuhatta euroa.

Tilinpäätös on reilusti positiivinen siitä huolimatta, että se sisältää alaskirjaukset 0,9 miljoonaa euroa. Suurimmat arvonalentumiskohteet olivat pääkirjasto, vanha kunnantalo sekä lukion keittiön osittainen arvonalentuminen. Vuoden 2024 talousarvio on budjetoitu ylijäämäiseksi Kausalan Lämpöön liittyvän kaupan seurauksena.

Tilinpäätösennuste 2024

Tilinpäätösennuste 6/2024	TA + TA muutos	Ennuste TPE 6/2024	Toteuma 1-6.2024
Myyntituotot	3 782 320	3 782 320	1 440 463
Maksutuotot	468 334	468 334	156 632
Tuet ja avustukset	354 400	354 400	201 751
Muut toimintatuotot	3 117 523	3 117 523	1 553 156
TOIMINTATUOTOT	7 722 577	7 722 577	3 352 002
Henkilöstökulut	-12 662 501	-12 662 501	-6 324 621
Palvelujen ostot	-6 987 135	-6 987 135	-3 130 912
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 129 944	-2 129 944	-1 083 720
Avustukset	-956 072	-956 072	-308 198
Muut toimintakulut	-2 346 152	-2 346 152	-1 425 849
TOIMINTAKULUT	-25 081 804	-25 081 804	-12 273 299
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-17 359 227	-17 359 227	-8 921 297
Verotulot	14 800 000	14 800 000	6 398 675
Valtionosuudet	4 045 000	4 045 000	2 018 982
Rahoitustuotot ja -kulut	-40 000	-40 000	64 582
VUOSIKATE	1 445 773	1 445 773	-439 057
Poistot ja arvonalentumiset	-1 910 000	-1 910 000	-804 996
Satunnaiset tuotot ja kulut	5 375 000	5 375 000	0
TILIKAUDEN TULOS	4 910 773	4 910 773	-1 244 053
Varausten ja rahastojen muutos	70 000	70000	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	4 980 773	4 980 773	-1 244 053

Tilinpäätösennuste sisältää vielä epävarmuustekijöitä.

Verotuloennusteet eivät ole päivittyneet toukokuun jälkeen tätä ennustetta tehtäessä, joten tilinpäätösennuste perustuu alkuvuoden kertymästä johdettuun arvioon, mikä on heikompi kuin toukokuussa julkaistun Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon antama ennuste. Omassa toiminnassa ei ennakoita tällä hetkellä olennaisia poikkeamia.

Talousarvioon 2024 sisältyvän, keskeisimmän tilikauden tulokseen vaikuttavan erän, Kausalan Lämpö Oy:n yritysjärjestelystä tulevan satunnaisiin eriin kirjattavan luovutusvoiton 5,375 M € odotetaan toteutuvan talousarviovuoden aikana.

Tässä vaiheessa vuotta vaikutelma on, että talousarvion mukainen tilikauden tulos on saavutettavissa.

Kuntatalouden kehitys

Taustaa

Kuntien talousnäkymät kuluvalle vuodelle ovat heikentyneet nopeasti. Näkymiä on heikentänyt muun muassa pitkittynyt taloustaantuma, joka pienentää kuntien yhteisöverotuloja sekä kasvattaa kuntien rahoittamia työmarkkinatuen menoja. Myös sote-siirtolaskelmien tarkentumisesta aiheutuneet takaisinperinnät pienentävät kuntien tuloja 2025–2027. Kuluttajien luottamuksen ja yleisen talouskasvun piristymistä sekä korkotason asteittaista laskua odotetaan kunnissa kuin kuuta nousevaa.

Kevään kuntatalousohjelmassalinkki toiseen palveluun kuntien yleistä kustannustasoa kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2024 ei värähtänyt juuri lainkaan viime syksyn ennusteesta. Kuntien menoennuste vuodelle 2024 ja siitä eteenpäin pomppasi viime syksystä kuitenkin yli kahdella miljardilla ylöspäin. Kohonneiden menojen taustalla olevat tekijät ovat vielä jossain määrin epäselvät. Keskeneräisen talousraportoinnin ohella tulkintaa vaikeuttaa sote-uudistuksen myötä katkennut tilastojen vertailukelpoisuus. Voidaan kuitenkin sanoa jo hyvin suurella varmuudella, että verohäntien ja muiden lisätukien varjossa kuntien sotesta putsatut kulut ovat kasvaneet poikkeuksellisen nopeasti. Ilman suunnanmuutosta menotason nousu ulottuu koko kehyskaudelle ja kunnat velkaantuvat rajusti.

Julkisen sektorin menoennuste rakennetaan tyypillisesti hintojen nousun, tehtävämuutosten ja laskennallisen palvelutarpeen ympärille.

Osittain kuntien menokasvu voi johtua hyvien talousvuosien 2020–2023 perinnöstä, jolloin panostuksia on vähitellen lisätty hankkeisiin ja kehittämistoimintaan. Toisaalta menojen kasvussa voi olla kyse myös siitä, että koronavuosina supistunut toiminta on palautunut vasta asteittain palvelutarvetta vastaavalle tasolle. Jossain määrin menoja saattaa lisätä tilastollisesti myös kuntien ja hyvinvointialueiden väliin syntynyt sektoriraja. Muitakin syitä löytyy.

Palkkojen sopimuskorotusten ohella työnkuvien tiukka mitoitus ja työvoimapula nostavat henkilöstöresurssin hintaa. Inflaation ja korkojen nousu puolestaan näkyvät kuntien pidempien sopimuskausien ja suojauksien vuoksi vasta nyt ostopalveluiden hinnoissa ja korkokuluissa. Vaikka energian hintahuippu on jäänyt taakse niin kuntien energiakustannukset olivat korkealla tasolla ainakin vuonna 2023.

Sivistystoimessa menopainetta lisäävät varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousu, oppilaiden erityistuen ja ohjauksen sekä maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen tarpeen kasvu. Myös paine lisätä turvallisten aikuisten määrää kouluissa ja oppilaitoksissa lisää painetta kokonaan uusien ammattilaisten palkkaamiseksi.

Lisäksi varautumisen kustannuksia kohottaa kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne, kun mm. verkkovalvontaa lisätty, turvaluokituksia on tiukennettu, käyttöympäristöjä eriytetty ja lisenssejä uusittu. Ylipäättään digitalisaation hyödyntäminen näkyy kunnissa alussa pelkkinä investointeina, ja sen hyödyt menosäästöinä realisoituvat vasta pidemmällä aikavälillä toimintatapojen muututtua.

Sote-uudistuksen myötä syntynyt uusi yhdyspinta hyvinvointialueiden kanssa hakee vielä lopullista muotoaan. On kuitenkin viitteitä siitä, että alueiden talousongelmistaan johtuen jotkut kunnat ovat joutuneet paikkaamaan palveluita esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhooltoon ja vanhusten asiointiin liittyen. Myös paineet kolmannen sektorin toimijoiden avustamiseen ovat lisääntyneet, kun alueen ja valtio ovat leikanneet järjestö- ja muista avustuksistaan.

Käyttötalouden ohella ei voi unohtaa investointeja, jossa kuntien tarpeet ovat hyvin kirjavat. Kuntien investointikustannuksiin vaikuttavat palveluverkon uudistamistarpeet, kun monet 70- ja 80-luvulla valmistuneet kuntakiinteistöt alkavat olla tiensä päässä. Väistötilojen lisäksi myös purkukustannukset rasittavat kuntien taloutta.

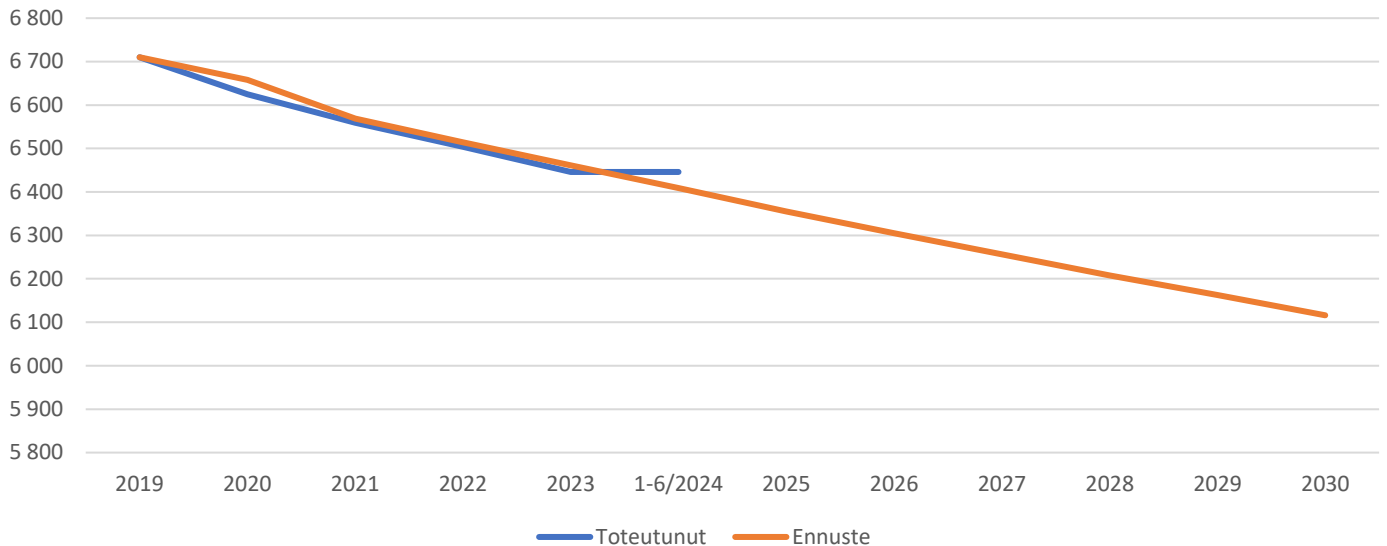
Lähde: www.kuntaliitto.fi pääekonomistin palsta 6/2024, Kuntatalousohjelma

Väestöennuste

Alla on Iitin kunnan väestön toteutunut kehitys sekä tilastokeskuksen tuorein väestöennuste. Väestökehitys on noudataannut ennustetta vuodesta 2019 alkaen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että aikaisemman 2015 ennusteen mukaan Iitissä olisi ollut 6800 ihmistä vuonna 2024. Kesäkuussa 2024 Iitin kuntaan tuli normaalia enemmän tulomuuttoa, josta seurauksena väestömäärä on pysynyt ennallaan suhteessa 2023 loppuun.

Olellaista tulevina vuosina on toimenpiteet, joilla väkiluvun kehitykseen voidaan vaikuttaa.

Väestöennuste 2019-2030

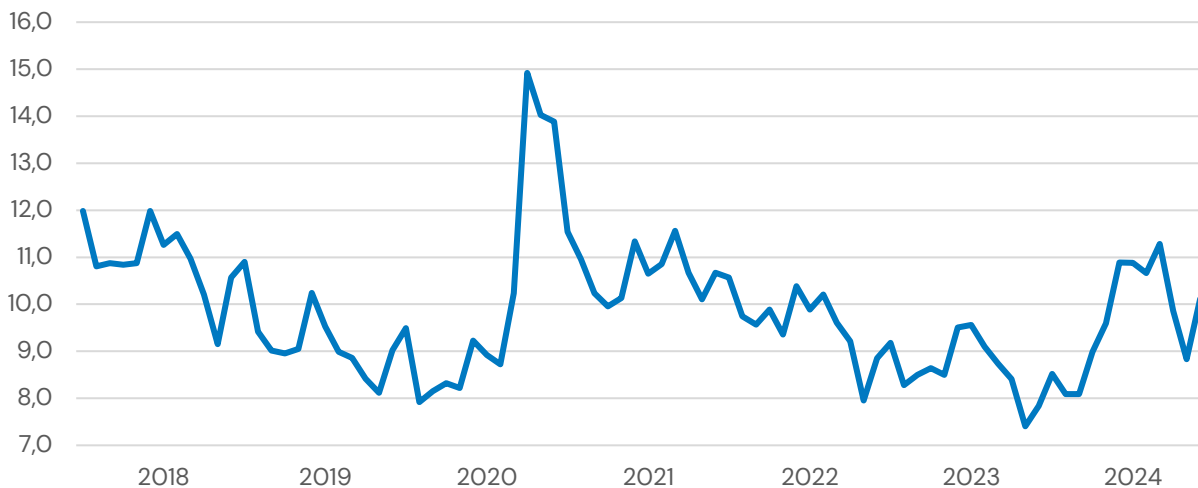

(Lähde: tilastokeskus väestöennuste 2019, 2021, tilastokeskus väestön ennakkotiedot)

Työllisyyden kehitys

Iitin työttömyysaste palasi vuonna 2023 pandemiaa edeltävälle tasolle. Suomen taloustilanne heikkeni loppuvuodesta 2023 ja työttömyys on noussut vuodentakaisesta tasosta. Työllisyys on kuitenkin kokonaisuutena katsoen edelleen hyvällä tasolla

Iitin työttömyysaste
kuukausittain

(Lähde: Työ ja elinkeinoministeriön tuottama TEM - työllisyyskatsaus)

Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kaikkien strategiaan kirjattujen tavoitteiden toteuttaminen yhtä aikaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei ole mahdollista. Strategiasta on pyrittävä valitsemaan konkreettisimmin lyhyellä aikavälillä vaikuttavat tavoitteet, joilla pyritään lisäämaan asukkaiden hyvinvointia ja kunnan elinvoimaisuutta. Tavoitteet on asetettava niin, että niiden toteutumista voidaan seurata todennettavissa olevilla mittareilla.

ARVOT

MISSIO

VISIO

PAINOPISTEET

Kuntastrategia 2022-2025

Visio vuodelle 2030

Hyvinvoinnin edistäminen
Monipuolinen asuminen
Elinvoiman kasvattaminen
Kuntaimage ja tunnettavuus

litti on hyvinvoiva ja haluttu asuinkunta kansainvälisin kosketuksin.

litin kunnan tehtävä on mahdollistaa edellytykset hyvälle elämälle ja yrittämiselle maaseutumaisessa yhteisössä.

Avoimuus Kerromme asioiden valmistelusta, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, päätöksistä ja perusteluista selkeästi ja ajoissa.	Ihmislähtöisyys Olemme olemassa kuntalaisia varten. Toimintojemme suunnittelussa ja toimeenpanossa edetään ihmisen edellä, kuntalaisia kuunnellen.	Vastuullisuus Ennakoimme, seuraamme ja arvioimme toimintamme vaikutuksia. Teemme valintoja yhteistä hyvää ja kestävää kehitystä tavoitellen.	Vuorovaikutteisuus Haluamme kohdata toisiamme, synnyttää keskustelua sekä toimia yhdessä tekemisen ja molemminpuolisen luottamuksen edistämiseksi.
--	--	--	--

6

Painopisteiden kuvaukset ja mittarit

Hyvinvoinnin edistäminen; asukkaiden tarpeiden mukainen palvelutarjonta, liikunta ja kulttuuri, osaava ja jaksava henkilöstö, palveluyhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Mittareina: Asukastyytyväisyys, palvelupalautteet, hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, kuntatalous.

Monipuolinen asuminen; ennakoiva kaavoitus, erilaisiin käyttötarkoituksiin ja elämäntilanteisiin soveltuvat asunnot ja tontit eri puolilla kuntaa, myös vapaa-aika, etätyö ja monipaikkaisuus huomioiden.

Mittareina: Väestökehitys, muuttoliike, pendelöinti, asuntojen ja tonttien kysyntä sekä haetut rakennusluvut.

Elinvoiman kasvattaminen; yritysvaikutusten arviointi, yritys- ja elinkeinopalvelut, toimitila- ja tonttitarjonta, koulutettu työvoima, ajanmukainen infrastruktuuri, tietoliikenneyhteydet, kulkuyhteydet (VT 12) ja joukkoliikenne.

Mittareina: Toimivien yritysten määrä, yrityksiltä saatu palaute, työvoiman saatavuus, työllisyys- ja työpaikkatilanne sekä investointi- ja kehittämishankkeiden määrät, kuntatalous.

Kuntaimage ja tunnettavuus; avoimuus, monen suuntainen yhteistyö, vetovoimainen työnantaja, kuntaviestintä ja –markkinointi, monipuolinen tapahtumatarjonta, osallistuminen ja vaikuttaminen.

Mittareina: Kyselyt, työnhakijamäärät, kuntaviestinnän ja –markkinoinnin tavoitavuus, kunnan näkyvyys sekä osallistumisen ja vaikuttamisen (tilaisuudet, tapahtumat, kyselyt, aloitteet) aktiivisuus.

7

- Kuntapalvelujen uudistamissuunnitelma vastaamaan kunnan hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeistä toimintaympäristöä.
 - Sivistyspalvelujen kehittämissuunnitelman laatiminen (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, liikunta, kulttuuri, nuoret).
 - Teknisten palvelujen palvelustrategian laatiminen.
 - Tarkastellaan kiinteistöjä, tiloja, palvelu- ja yhteistyömuotoja, organisoitumista, palvelurakenteita, tukipalveluja, rajapintoja sekä henkilöstöä.
 - Ylikunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen, uudet kumppanuudet.
- Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tavoitteellinen edistäminen
 - Riittävät resurssit kolmannen sektorin yhteistyöhön, fyysisen terveyden ja mielen hyvinvoinnin edistäminen, rajapinta hyvinvointialueen kanssa
- KymiRing –yhteistyösuunnitelman laatiminen, yhteistyöverkostojen kokoaminen, maksimaalisen alueellisen hyödyn tavoittelemisen.
 - Tapahtumat, tilaisuudet, markkinointiyhteistyö, näkyvyys, oheispalvelut, joukkoliikenne, sijoittumismarkkinointi
- Elämysmatkailuhankkeen ja –verkoston kokoaminen Kymiöiden ja lähiluonnon uusien mahdollisuuksien ympärille.
 - Reitistöt, Kimolan kanava, retkeily- ja käyntikohteet, uimarannat, kulttuuri- ja liikuntapalvelut kuntalaisten ja matkailijoiden hyödynnettäväksi
- Kuntakuvakampanja, jolla pyritään ohjaamaan kuntakuvaa aktiivisen, yhteistyökykyisen ja rohkean suuntaan.
 - Monikanavaisesti ja vuorovaikutteisesti, kutsutaan mukaan kuntalaiset, henkilöstö, luottamushenkilöt ja sidosryhmät
- Edunvalvontasuunnitelman laatiminen
 - Tunnistetaan keskeiset edunvalvontakohteet ja kumppanuudet
- Uudenlaisten osallistumis- ja vaikuttamismuotojen (suorempi demokratia) kokeileminen ja käyttöönotto aktiivisen vuoropuhelun synnyttämiseksi.
- Valiokuntatyön edelleen kehittäminen sekä valmistelun ja päätöksenteon sujuvoittaminen, läpinäkyvyyden lisääminen.

Talousarviotyössä tulee toimialojen esittää konkreettiset toimenpiteen strategisten projektien eteenpäin viemiseksi. Toimenpiteen ja niillä tavoiteltavat vaikutukset tulee avata talousarvioteksteissä.

Arvio talouskehitykseen vaikuttavista tekijöistä

Verotulot

Verotulojen osalta ennakkoinnin pohjana on käytetty Kuntaliiton verotulokehikon kuntakohtaista ennustetta. Väkiluvun vähentymisen ja aikaisempien ennusteiden ja toteumien perusteella ennustetta ei ole otettu täysimääräisenä raamilaskennan pohjaksi.

TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	22 108	11 023	10 594	11 232	11 567	11 852
<i>Muutos %</i>	4,4	-50,1	-3,9	6,0	3,0	2,5
Yhteisövero	2 010	1 138	886	870	914	964
<i>Muutos %</i>	-1,9	-43,4	-22,1	-1,9	5,1	5,5
Kiinteistövero	3 149	3 351	3 503	3 487	3 487	3 487
<i>Muutos %</i>	4,5	6,4	4,5	-0,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	27 267	15 513	14 983	15 589	15 968	16 304
<i>Muutos %</i>	3,9	-43,1	-3,4	4,0	2,4	2,1

Veroennustekkehikko on julkaistu 15.8.

Valtionosuudet

Kuntaliiton ennakkolaskelma 8.8.2023 vuoden 2025 valtionosuuksista perustuu VM:n OKM:n ennakkolaskelmiin. Vuoden 2025 valtionosuuslaskelmiin vaikuttaa TE-uudistus, joka lisää kunnan menoja ja tuloja.

Ennakkotiedot vuodelle 2025:

A Asukasluku 31.12.2022	6 504
B Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	1 369 118
C Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 721 036
D Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-665 609
E (B+C+D) Valtionosuudet yhteensä	3 424 545
F Verotulomenetysten korvaus	781 655
G Verotulojen maksun lykkäysmenettely, takaisinperintä	-
H Valtionosuudet (E+F+G)	4 206 200
Muutos euroa	155 847
Muutos prosenttia	3,8
Muutos €/asukas	50

Muutostiedot on laskettu vuoden 2024 valtionosuuspäätösten tiedoista.

Muut tuotot

Muita tuottoja ei odoteta kertyvän olennaisesti talouteen vaikuttavasti. Yleisenä kasvuprosenttina on käytetty inflaatio-odotusta (2,0 prosenttia) korkeampia arvoja.

Mahdollisia satunnaisia tuottoja kiinteistöjen myynnistä tai muista epävarmoista eristä ei budjetoida talousarvioon.

Ohjeet talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluun

Tulot

Toimintatuottojen osalta tulee hinnoittelut tarkistaa yleinen kustannuskehitys ja ympäröivien kuntien maksutaso sekä talouden sopeutusohjelman kirjaukset huomioiden. Raamissa on arvioitu tulojen nousevan keskimäärin 4,6 prosenttia.

Henkilöstökustannukset

Palkkojen osalta budjetoinnissa lähtötasona käytetään vuoden 2024 elo tai syyskuun palkkoja (sen mukaan kumpi kuukausi kuvaa lähimmäksi oikein tilannetta), joihin on laskettu jo mukaan voimassa olevien työehtosopimusten mukaiset vuoden 2024 yleiskorotukset. Vuodelle 2025 palkankorotuksiin varataan keskimäärin 2,0 prosentin korotus ja vuosille 2025 ja 2026 2,0 prosenttia

Sivukulujen ennakoidaan kasvavan samassa suhteessa. Ohjelmallinen sivukulujen laskenta on päivitetty ja taloussuunnitteluohjelma laskee sivukulut automaattisesti syötettyjen palkkasummien (tilit 4001-4006) perusteella. Ennen vuoden 2024 lukujen varmistumista käytetään ohjelmassa ennakkotietoja ja tarvittaessa nämä päivitetään keskitetysti laskentaan tietojen vahvistuttua.

Palkkakustannuksien osalta tulee huomioida niiden tiliointi oikein eri palkkatileille. Vuoden 2024 pohjatiedot tulee tarkistaa, jotta esim. vakinaisten ja määräaikaisten palkat tilioidään talousarvioon ja Populukseen oikein.

Esimerkki kokoaikaisen henkilön palkkakustannusten laskennasta:

Varsinainen palkka (tehtäväkoht + lisät) x 12,6 (12kk + lomarahaa 0,6kk) = Palkkasumma/vuosi.

Lomarahaprosentti vaihtelee työehtosopimuksen mukaisin kertymin kuukausittaisen lomarahaprosentin ollessa 4, 5 tai 6 prosenttia. Koko vuoden (12kk) ajalta lomarahaa kertyy näin 48 – 72 prosenttia kuukausipalkasta. Laskennassa voidaan käyttää keskiarvona 60 prosenttia, ellei ole tiedossa työntekijöiden enemmistön painottuvan korkeampaan prosenttiin.

Henkilöstösuunnittelu

Toimialojen henkilöstösuunnittelu tulee tehdä koko suunnitelmakaudelle siten, että erikseen toimitettavalla pohjalla ilmoitetaan nykyinen henkilöstö sekä tulevat muutokset seuraavan kolmen vuoden sisällä. Muutokset tulee perustella ja ennakoita. Taulukkopohjassa tulee ilmoittaa mahdollisten uusien vakanssien osalta arvioitu aloittamisajankohta (kk). Henkilöstökulujen suunnittelu vuosille 2025-2026 tulee perustua ko. taulukkoon.

Vakanssirekisterin päivittämistä jatketaan vastaamaan talousarvion suunnitelmaa.

Kaikki henkilöstölisäykset tulee lähtökohtaisesti suunnitella siten, että kustannukset kompensoidaan tuottoja lisäämällä, esim. hankerahoituksella ja niistä tulee esittää selvä suunnitelma talousarviotyön ohessa.

Kustannustaso

Kustannusten osalta nousua on sisällytetty talousarviossa henkilöstökulujen lisäksi muihinkin kulueriin. Menopaineet on sopeutettava talousarvioraamin tasoon menoja vähentämällä tai tuloja lisäämällä.

Investoinnit

Investointien osalta noudatetaan vuoden 2025 talousarvion mukaista investointisuunnitelmaa. Investointien toteutus-aikataulua ja vaikuttavuutta strategian tavoitteiden osalta tulee arvioida kriittisesti. Erityistä huomiota investointien talousarviosuunnittelussa tulee kiinnittää siihen, että investoinnit saadaan käynnistettyä ja läpivietyä talousarviovuoden aikana.

Investointiohjelman ruutuihin merkitään alustava investoinnin toteuttamisvaiheiden aikataulu (suunnittelu, kilpailutus, toteutus).

Malli

Esimerkki investointi											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Suunnittelu			Kilpailutus 15.4.-5.5			Toteutus					

Poistot määritellään investointiohjelman pohjalta Kasper-i-käyttöomaisuuskirjanpito-ohjelmalla ennakoitujen valmistusajan mukaisesti.

Talousarvion valmistelun materiaaleissa tulee esittää informatiivinen tieto kaikista suunnitelluista vuosikorjaushankkeista talousarviovuodelle. Osa näistä hankkeista on käyttötalouden menoihin budjetoituja hankkeita.

Tietojen syöttäminen taloussuunnitteluohjelmaan

Toimialat syöttävät keskitetysti tiedot taloussuunnitteluohjelmaan annetun aikataulun puitteissa. Tekstiosat toimitetaan word-dokumenttina mallipohjaan syötettynä.

Ohjelmaan syötettävät luvut pyöristetään lähimpiin täysiin satoihin euroihin pyöristyssääntöjä noudattaen. Ohjelman laskemia lukuja (mm. sivukulut) ei pyöristetä.

Toimialat syöttävät tiedot myös vuosille 2026-2027 taloussuunnitteluohjelmaan niille varattuihin sarakkeisiin tämän ohjeen mukaisilla prosenteilla laskettuna ja toiminnalliset muutokset huomioiden.

Mahdolliset seuranta ja raportointitarpeet pyritään kattamaan kohteilla ja hankkeilla kirjanpidossa ja kustannuspaikkoja ei perusteta, ellei siihen ole toiminnan kannalta välttämätöntä syytä. Olemassa olevia kustannuspaikkoja voidaan muokata talousarvioprosessin aikana hallinto- ja talousjohtajan ja pääkirjanpitäjän antamien ohjeiden mukaisesti (perusteena siirtyminen tehtäväluokituksesta palveluluokitukseen kustannusten tilastoinnissa).

Kustannuspaikkojen mahdolliset muutostarpeet käydään läpi talousarviotyön osana ja ne on tuotava esille mahdollisimman pian, syyskuun loppuun mennessä.

Raami

Raami2024

	TP2023	Alkuperäinen TA2024	TA + TA muutos 2024	TPE2024	Muutos TP23-TPE24	Raami2025 ei sis. vesihuolto	Muutos TA24-Raami25	Vesihuolto
Tuloslaskelma								
TOIMINTATUOTOT								
Myyntituotot	3 808 084	3 366 319	3 782 320	3 782 320	-0,7 %	3 934 000	16,9 %	428 000
Maksutuotot	450 641	468 334	468 334	468 334	3,9 %	487 000	4,0 %	-
Tuet ja avustukset	412 532	354 400	354 400	354 400	-14,1 %	372 000	5,0 %	-
Muut toimintatuotot	3 486 726	3 117 523	3 117 523	3 117 523	-10,6 %	3 273 000	5,0 %	-
	8 157 983	7 306 577	7 722 577	7 722 577	-5,3 %	8 066 000	10,4 %	428 000
TOIMINTAKULUT								
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	- 9 660 093	-10 067 552	-10 163 902	-10 163 902	5,2 %	- 10 450 000	3,8 %	-
Henkilösivukulut								
Eläkekulut	- 2 019 206	-2 232 569	-2 232 569	-2 232 569	10,6 %	- 2 225 000	-0,3 %	-
Muut henkilösivukulut	- 337 671	-266 030	-266 030	-266 030	-21,2 %	- 260 000	-2,3 %	-
Palvelujen ostot	- 7 010 709	-6 622 637	-6 987 135	-6 987 135	-0,3 %	- 6 987 000	5,5 %	- 375 000
Aineet, tarvikkeet, tavarat								
Ostot tilikauden aikana	- 1 971 503	-2 129 944	-2 129 944	-2 129 944	8,0 %	- 2 130 000	0,0 %	-
Avustukset	- 923 577	-956 072	-956 072	-956 072	3,5 %	- 1 040 000	8,8 %	-
Muut toimintakulut	- 2 702 369	-2 346 151	-2 346 151	-2 346 151	-13,2 %	- 3 252 000	38,6 %	-
	-24 625 128	- 24 620 955	- 25 081 804	- 25 081 804	1,9 %	- 26 344 000	7,0 %	-
TOIMINTAKATE	-16 467 147	- 17 314 377	- 17 359 227	- 17 359 227	5,4 %	- 18 278 000	5,6 %	53 000
Verotulot	15 512 535	14 800 000	14 800 000	14 800 000	-4,6 %	15 700 000	6,1 %	-
Valtionosuudet	3 999 184	4 045 000	4 045 000	4 045 000	1,1 %	4 200 000	3,8 %	-
Rahoitustuotot ja -kulut								
Korkotuotot	231 512							
Muut rahoitustuotot	134 983	30 000	30 000	30 000	-77,8 %	40 000	33,3 %	-
Korkokulut	- 71 744	-60 000	-60 000	-60 000	-16,4 %	- 50	-16,7 %	-
Muut rahoituskulut	- 2	-10 000	-10 000	-10 000	276,5 %	- 10	0,0 %	-
VUOSIKATE	3 336 667	1 490 623	1 445 773	1 445 773	-56,7 %	1 602 000	7,5 %	53 000
Poistot ja arvonalentumiset								
Suunn.mukaiset poistot	- 1 535 212	- 1 550 000	- 1 910 000	- 1 910 000	24,4 %	- 1 600 000	3,2 %	- 360 000
Arvonalentumiset	- 921 159							
Satunnaiset erät								
		5 375 000	5 375 000	5 375 000				
TILIKAUDEN TULOS	880 295	5 315 623	4 910 773	4 910 773	457,9 %	2 000	-100,0 %	- 307 000
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	69	70 000	70 000	70 000	0,2 %	70 000	0,0 %	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ-	950 124	5 385 623	4 980 773	4 980 773	424,2 %	72 000	-98,7 %	- 307 000